

બનામે ખુદા

મુનશી આગા મહમદશાહ “હથ” કાશ્મીરીની ખાસ
કસાબોલી કલમથી લખાઓલો.

સયદે હવસ.

આવૃત્તી પહેલી નકલ ૨૦૦૦

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

મુખ્ય નાટક મંડળીનાં માલોકો

મેસરસ અરેદેશર દાદાભાઈ રતનજી હુંડી.

સર્વે હક માલોકોએ પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સને ૧૯૦૬.

જોખ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

કીંમત ત્રણ આના.

(૨)

એટલું યાદ રાખજો કે જીવું તે સુંવું

દશ વરસની જીની અને જાણીતી.

કાવારાણાની કુંપની

ગુજરાત વિધાપીઠ અથવા કુલેશ્વર-૨ રોડ ૨૭૩૩
અંટરોડ તરમ તરમીનસ.

ખો, ખાડ, ગોલ, ચાહ, તથા ધરગતુ તાજે દરેલો મસાલો
તથા સરકા, અચાર, દરેક જાતનાં જેવાં કે ચવચવનું, ગોરકરીનું,
રાઈનું મેથીયાનું પાણીનાં મલશે તથા સુધ મલખારી સુખડ,
સુધ કારીનું લોખાંન, અગર, ગામઠી તાછો તથા દરેક જાતનો
મેવો, તથા દરેક જાતનાં કરીયાણા મારકોટ લાવે મલશે. તથા
સ્ટેઈડ ઓઇલ કુંપનીનાં ફરોસીન ઓઇલ છુટક દબા તથા
પેટીઓ ૧૨૫ તથા ૧૫૦ દીગરીની મલશે મહેરખાંન ધરકાને
એકવાર અમારો માલ વાપરી જોવાને અરજ કરીએ છીએ.

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गजराती कर्मीगञ्जि विभाग]

अनुक्रमांक १७३५ दर्शक

मुम्तकते नाम व्ययेह इवस्य

दिनांक २३/८ : २-९ १९८८

(૩)

ZEESMAN & CO.

RUSSIAN BOOT & SHOE MANUFACTURERS.

MOOS BUILDINGS,

GRANT ROAD.

BOMBAY,

ઝીસમેનની કંપની.

ઉંચી કીસમનાં વેલાયતી બુટ તથા શુઝ

કી કાયત ભાવે બનાવનારા.

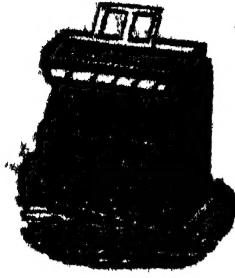
મુસ બીલડીન્ગસ.

ગ્રાન્ટરોડ મુંબઈ.

(૪)

ભરૂચા હારમોનીયમ મારટ,

આંટ રોડ, મુંબઈ.

હારમોનીયમ ખનાવનાર, ભાડે આપનાર તથા સંઘળી જાતનાં
અંગ્રેજી નથા દેશી વાજીત્રો રીપેર કરનાર.

સરટીફિકેટ ઓફ મેરીટ
ઓફ ઈનામ.

કોનગ્રેસ એકઝીબીશન
મુંબઈ ૧૯૦૫.

પેરીસના વખણાયલા ફેઝરીલ મેકરના સંઘળાં ફીટીંગ
સો વાપરી, અમારા કારખાંતામાં અમારા લાંબા વખતના
અનુભવ તથા દેખરેખ હેઠળ ખનાવેલા, સાદાં તથા પાછપનાં,
ખલેક, ઓક મેહોગની અથવા વોલનટ પોલીશનાં, હિંદની
હવાને ખરનાં મધુર ટકાઉ હારમોનીયમો તૃપ્ત્યાર મલશે તથા
ઓરડરથી મન પસંદ ખનાવી આપીશું.

અમો સંઘળું વેલાતી ફીટીંગસ તથા સીઝન કીધેલુંજ
લાકડું વાપડતા હોવાથી અમારા હારમોનીયમો હિંદુસ્તાનના
કોઈ પણ દેશની સખત થંડી યા ગરમીથી બગડતાં નથી. જે
માટે અમો લાંબા વખતની ગેરન્ટી આપીએ છીએ.

હિંદના જાણીતા ઉસ્તાદ ગવૈયાઓની તથા ખીજી તરેહવાર જાતની
હારમોનીયમ, ફીડલ, દીલરખા, તાઉસ, સીતાર વગેરેની વાજીત્ર ગાઇડો
મળશે.

નાટકનાં પાત્રો.

પુરુષ પાત્રો.

- દારા ..... તાતારનો નેકદિલ બાદશાહ.
 નાદિરજંગ ..... દારાનો દગાબાજ ભાઇ.
 ફજલખેગ ..... દારાનો સેનાપતિ, અને નાદિરનાં ખુરાં કામેનો
 ગઢગાર.
 શેરજંગ ..... દારાનો એક વફાદાર સરદાર.
 સિંજર ..... દારાનો વડો શાહખદો અને તખ્તનો હકદાર
 વારેસ.
 કયસર ..... દારાનો નાનો શાહખદો.
 જાર ..... સિંજરનો મામો-ખુતનનો બાદશાહ.
 સુરખાખ ..... દારાની ફોજનો એક ચસ્કેલો સરદાર.
 શમશાહ ..... સુરખાખની જેટી તરગિસનો આશક.
 ઉજખક ..... એક ખુદ્દો અમીર—નરગિસના હાથનો
 ઉમેદવાર.
 કરીમ } ..... સુરખાખના બે રમૂજ નોકરો.
 રહીમ }
 કરામત ..... નમ્મકતનું પૂતળું અને જખરદસ્તીનો હકીમ.
 (સિપાહી, લડવૈયા, નોકર, દરબારી, કોતવાલ, અમીર, ઉમરા ઇત્યાદિ.)

સ્ત્રી પાત્રો.

- મેહરે આલમ ..... દારાની બેગમ.
 અખ્તર ..... દારાની શાહખદી.
 યકબાલ ..... નાદિરજંગની બહી દીકરી અને સિંજરની
 જવિબમાં થનારી મોહરદાર.
 નરગિસ ..... સુરખાખની દીકરી અને શમશાહની માશક.
 ખાનમ ..... સુરખાખની બીબી.
 નમ્મકત ..... કરામતની બીબી.
 સહેલીયો, દાસીઓ, વગેરે,

ખનામે ખુદા.

સયદે હવસ.

અંક પહેલો—પરદો પહેલો.

નાદીર જંગનો ખાગ.

અમીર ઉમરાવ બધા એકઠા થઇને બેઠા છે. શરાબ અને રંગ રાગની ધુમ ધામ મચી રહી છે.

કજલ બેગ નાદીર જંગને એક તરફ લઈ જઈ ખબર આપે છે કે તમારા કહેવા પ્રમાણે ચાર હથીયારખંધ કાતીલોને ઝાડની આડમાં તૈયાર રાખવામાં આવેલા છે. જે વખતે બાદશાહ અહીંથી ઉઠી ખાનું લેવાનાં ઝોરડામાં જશે તે વખતે દુન્યામાં તેના દમની છેલ્લી ધડી કરી નાખવામાં આવશે. દારા પોતાની બેગમ મેહર આલમ બેગી અખ્તાર અને બેટા સીંજર અને કુએસર સાથે જલસામાં આવે છે. નાદીરજંગ તેમને લાયક માંત્ર અકરાંમ આપે છે. અને ત્યાર પછી બધા ખાનું લેવા જવા ઉડે છે. જવાના જવા પછી નાદીરની ખુશસુરત અને મશી દીકરી ચકમાલ પોતાની સાહેલીઓ સાથે આવે છે. ત્યાર પછી સીંજર સાથે તેની કેટલીક પ્યાર વીથેની વાત થાય છે. એવી રીતે તેઓ પોતાની પ્યારની વાતચીતમાં તન મન ધનથી મશગુલ થએલા હતા તેવામાં એકાએક અંદરથી પીરનાલ અને બંદુકોનાં અવાજો તક્તારોનાં ખડખડાત અને બાદશાહ કતલ થઇ ગયો એવી ખુબ તેમનાં કાનોમાં આવીને અથડાએ છે. બન્ને જન અજાણેખીયી મુંગા મંતર થઇને ઉભાં રહે છે. નાદીર પોતાનાં મોત જોવા ચંચકર રૂપ સાથે એકાએક આવીને બેગુનાહ સીંજરને તેના ઉપર તેનાં બાપના ખુનો આરોપ મુકી જાંજીરોમાં જકડી લે છે.

પરદો—બીજો.

દીવાને આમ.

અમીર ઉમરાવ વજીર અને રૈયતનાં મોટા મોટા માનસો આવીને પોતાનાં બાદશાહ દારાનાં અચાનક મરણ માને અફસોસ કરે છે અને સીંજરને તેનાં બાપનો ખુની ઠેરાવી તેનાં માટે મૌતની ચંચકર સજા

ફરમાવેછે. નાદીરની દીકરી યકબાલ ગુસ્સો સચ્ચાઈ અને ધમાનતાં જોશમાં આવી વજીર અને અમીરોનાં એ ખોતા અને ઉટાવસંથી કરેલા ફેસલાને પોતાની હસીમોની તલવારથી કાપવા માંડેછે. નાદીરજંગ તેને ત્યાંથી ચાલી જવાનો હુકમ કરેછે. શાહ દારાની બેગમ મેહેર આલમ શાહખદા કએસર અને શકેખદી અખ્તર સાથે દીવાની હાલતમાં આવી પોતાનાં શાહરનાં કાલીકની માંગની કરેછે નાદીર સીનજરને તેની આગલ રજુ કરેછે. સીનજરને જોતાંજ તે ગશ ખાઈ પડી જાયછે.

પરદો—ત્રીજો.

સુરખાબનું ઘર.

સુરખાબની બેઠી નરગીસનો આશક શમશાદ છુપાઇને તેને મલવા આવેછે. અચાનક તેનાપર નરગીસનાં માની નજર પડેછે અને તે શમશાદને ચોર ધારીને પોતાનાં નોકર કરીમ અને રહીમને તેને પકડવા માંતે બોલાવેછે. ઘોઠાલાપર ઘોઠાલો થતા માંડેછે. બુલચુકમાં શમશાદને બદલે સુરખાબની કમખખતી આવી પોચેછે.

પરદો—ચોથો.

ખવાખ ગાહ.

લોકોનાં સમજવાથી અને પોતે પણ ગંભીર વીચાર કરવાથી મેહેર આલમ નાદીરના મનસુખા અને દગાખાજીને પામી જાયછે એ તો દુનીયાનો એક કાયદોજ છે કે જ્યારે ચોતરફથી ધનસાનપર એક સરખું દુખ અને નીરાશી આવી પડેછે ત્યારે તે નીર્મલ હોય તોપણ તેનામાં એક જાતનો અજાયબ ગુસ્સો પેદા થઈ જાયછે સીનજરનાં બચાવનો ખીજો એક પણ હપાય ન જોઇને તે ગળું કાપવાથી પહેલાં તલવારનેજ શીનાંર કરી નાંખવાનો નિશ્ચય કરેછે.

નાદીર પલંગપર સુતેલોછે. મેહેર હાથમાં છુરી લેઈને દાખલ થાયછે. તેને તે કતલ કરવાની અણીપર હતી કે એટલામાં કજલ બેગની ખુમથી નાદીર જાગી ઉઠેછે. અને મેહેરનાં શરીરપર શેર પ્રમાણે ધસી જાયછે. મેહેર અને નાદીરનો કેટલોક વાદ વીવાદ થાયછે નાદીર કહેછે કે એક સીનજર તો શું પણ જો મારા તાજ પહેરવાનાં કામમાં તું આડી આવીશ તો તારા ખીજા દીકરા કયસરને પણ સીનજરની સાથેજ જહાજમાં મોકલી આપવામાં આવશે. એમ કહી કજલને તેની ગીરફતારીનો હુકમ આપેછે.

દાસની દરબારનો એક વફાદાર સરદાર શેરજંગ આવીને નાદીરપર તેનાં ખુરાં કાંમો માટે શીટકાર વર્ધાવે છે. એટલામાં કજલબેગ મતલબી કજલબેગ ખીલ શાહજહા કચસરને પકડી લાવેછે દુઃખી માતા મેહર પોતાનાં બચ્ચાં માટે મદદ માગેછે શેરજંગ કચસરને છોડવવા દોડેછે. પરંતું તે ખુંખાર નાદીરની તેજધાર તલવારથી સન્ચાર્થ અને વફાદારી પર કુરબાન થઈ પોતાનો જાન આપી દેછે નીરાધાર મેહર એ ભયંકાર દેખાવ જોઈને મુશ્કિત થઈ જાયછે.

પરદો—પાચમે.

કચક ખાનું

નેહ અને વફાદાર ચકબાલ રાતનાં સુન સાંન વખતે પોતાનાં થોડાંક બહાદુર માણસોને સાથે લેઈને આવેછે અને એ ગુનાહ સીનજર પોતાના ખારા સીનજરને હાંસી અને મોતનાં પંજગાંથી છોડવી લેઈ જાયછે.

ફોપ પહેલો.

અંક બીજો—પરદો પહેલો.

જશન ગાહ.

દારાનો નાનો શાહજહા જ્યાંસુધી ઉમ્મરમાં આવી બાદશાહ થઈ રાજ્ય સભાવવાને લાયક થાય ત્યાંસુધી અમીર ઉમરાવ મલીને રાજ્યની ભગામ નાદીરજંગનાં હાથમાં સોપેછે. એટલે કે તેને રીજન્ટ બનાવેછે. નાદીર તેમનો ઉપકાર માનીને તેમને જણાવેછે કે ખુતી સીનજર નહાસીને પોતાનાં મામાને ત્યાં આશ્રય ગયોછે અને તેનાં માંમાંએ પૈસા અને લશકરની મદદ આપી આપણા સામે લડવામાં તેને ઉત્તેજન આપેલું છે.

પરદો—બીજો.

મેહલ.

જાલીમ અને બેરહેમ નાદીરે માચસુમ શાહજહા કચસરને તહખાનાંમાં અને મેહરે આલમ તથા અખ્તરને મહેલમાં કેદ કરેલાં છે પોતાનાં બાપનાં જુલમોથી બેગર થએલી ચકબાલ મેહર અને અખ્તરને છોડવવા આવેછે જ્યાંસુધી કચસરનો છુટકો ન થાય ત્યાંસુધી તેઓ નહાસવાની ના પાડેછે કબાલ તેને પણ છોડવવાનું વચન આપેછે સર્વે આશ્ચર્યમાં આવેછે તેમનાં

(૯)

અમા પછી નાદીર અને કજલ આવેછે. સંગદીલ નાંદીરનાં સમજવાથી
કજલ ક્યસરને મારી નાંખવા તૈયાર થાયછે.

પરદો—ત્રીજો.

કરામતનું ઘર.

. બીજી નગ્નકત પોતાના શૌહર કરામત બેગ સાથે તેની બેકારી માટે
ઝમડો અને મારામારી કરેછે તેમની ખુમાખુમ સાંભલીને કરીમ અને રહીમ
સુરખાબનાં બે નોકરો આવી પહોંચેછે. નગ્નકતનાં બહેકાવવાથી કરામતને
મારકુટ કરીને જોર જબર દસ્તીથી. તેઓ હકીમ બનાવેછે અને પોતા
સાથે લેઇ જાયછે.

પરદો—ચાથો.

તહેખાનાં.

માઅમુમ ક્યસરને મારી નાંખવાને બદલે કજલ એજ બ્યાનખી
ધારેછે કે તેને આંધલો બનાવીને કોઈ એવે ઠેકાણે ક્યદ કરવામાં આવે કે
તે જીવતો મુવા બરાબરજ ગણાય એવા ઇરાદાથી તે એક આગની અંગીઠી
(સગડી) અને લોઢાનો સલીયો લેઇને તહેખાનાંમાં દાખલ થાય છે ક્યસર
દયા માજેછે તેનાં કાલાવાલાથી અને કાલાધેલા બોલવાથી કજલનું પથ્થર
જેવું દીલ પણ પીગલી જાયછે અને તે ક્યસરને છોડી દેછે.

પરદો—પાંચમો.

સુરખાબનું ઘર.

નરગીસનીમાં એક દૌલતમંદ બુઢા ઉઝબક સાથે નરગીસની શાદી
કરી આપવા આહે છે પોતે તેનાં સાથે બેઝાવા રાજી ન હોવાથી નરગીસ
બનાવટી ગુંગી બની જાય છે કરીમ અને રહીમ તેનાં ઇલાજ માટે
કરામતને હકીમ બનાવીને લઈ આવે છે કરામત સાથે શમશાદ પણ તેનો
શાગીર્દ બની સાથે આવે છે શમશાદને લીધે પાછો ઘોઠાલો થાયછે.
હવે સુરખાબ સાથે ઉઝબકની પણ મરામત થાય છે.

પરદો—છઠ્ઠો.

દીવાને ખાસ.

પ્રજનાં પ્રતીનીખીઓ આવે છે તેમને નાંદીર સીનજર ભરાઝર સાથે
આવી પહોંચવાનાં બખર કહી સંભલાવે છે અને તેમનાં પાસેથી તાકત

અને તલવારની મદદ માંગે છે પ્રતીનીધીઓ જ્યાં સુધી કચસર આવીને તેમની સાંભો હમો ન રહે ત્યાં સુધી કોઈ પણ જાતની મદદ આપવા નાં પાડે છે. કારણ કે તેમને કચસરનાં ખુનનો શક હતો અધાના ગયા પછી કચસર આવીને નાંદીરને પોતે કચસરને મારી નાખવાની ખોટી ખબર આપે છે દગાખાજ નાંદીર ગુસ્સામાં આવીને કચસરને મારી નાંખવાનો હુકમ આપીને ચાલી જાય છે સીપાહી કચસરને મારવા જવો તલવારનો ખૂર કરવા જાય છે તેવોજ તે સીપાહીને સંદાર કરી ચક્રાલ કચસરને લેખને ચાલી જાય છે.

પરદો—સાતમો.

કીલ્લાની બહારનો દેખાવ.

કચસરનાં મનમાં એવો ડર થાય છે કે કચસર કે બીજો કોઈ જરૂર ગરમ ભોલાની શીખો વડે તેની આંખો ફેડી નાખશે એટલા માટે કચસર તેને જે માણસોનાં હાથમાં સોંપ્યો હતો તેમનાં હાથમાંથી તે નજર ચુકાવીને વંજે માંપી જાય છે બીજો કોઈ માર્ગ ન મલવાથી તે કીલ્લાની દીવાલપર ચઢી બહાર કુદકો મારે છે. અને પથ્થરપર તેનું માથું અફ-લાયાથી તે ત્યાંનો ત્યાંજ મરી જાય છે મહેર અને અખતર ચક્રાલની વાત જોતી આવે છે. અને તેમની નજર એકાએક કચસરનાં મડદાંપર પડે છે. કીલ્લાની દીવાલપર નાંદીર દીવો લેખને આવે છે. તેને જોતાંજ મહેર અને અખતર ગભરાઈથી આપઘાટ કરીને મરી જાય છે એટલામાં ચક્રાલ અને કચસરબેગ દોડતાં ત્યાં આવી ચડે છે. પણ અફસોસ પોતે જેમનાં માટે આવ્યાં હતા તેમને જીવતાં ને બદલે મરેલા પડેલાં જોઈને હેમતાઈ જાય છે અને ફગલાઈને તે મુડદાંને જોતાં હસા રહે છે નાંદીર કીલ્લાપરથી તેમને તાકી રહે છે.

ફાપ—બીજો.

અંક ત્રીજો—પરદો પેહેલો.

કીલ્લાની બહાર દરીયાનો દેખાવ નાંદીર અને સિંજરની ફોજો એક બીજા સાથે લડે છે. સિંજર હારીને ગીરફતાર થઈ જાય છે.

પડદો બીજો.

મુઠાંન.

સિંજર પાસે પહોંચી આવેલા કચસર બેગ અને નાંદીરની બેટી ચક્રાલ પોતાની બચેલી ફોજની મદદથી બીજવાર લડાઈ કરવાની અને

નાદીરથી તેનાં પુરાં કામોને લીધે બગડી બેઠેલી તેની પ્રજાની સહાયતાથી સિંજરને છોડાવવાની મસ્લત કરે છે.

પરદો ત્રીજો.

સુરખાખનું ઘર.

• સુરખાખનાં સફરમાં જવાની ખબર સાંભળી શમશાદ તેના જેવોજ વેશ બદલીને સુરખાખ તરીકે નરગીસને મલવા આવે છે એટલામાં સફરનો ધરાડો માંડી વાલી અચાનક સુરખાખ પકુ ત્યાં આવી લાગે છે. શમશાદને લીધે આખું ઘર ગોટાલાનાં ચક્કરમાં પડી જાય છે અને બધો ભેદ ખુલી જતાં શમશાદ અને નરગીસનાં લગ્ન થાય છે અને બુઢો ઉઝમક રડતો ફફડતો ચાલતો થાય છે.

પરદો—ચોથો.

દરખાર.

કચસર, મેહેરેઆલમ અને અખ્તરનાં ખરાબ રીતે મરણ થવાના ખબરથી અને સિંજર કેદમાં પડવાથી મનમાં તો ધણાજ નારાજ થએલા પણ જાહેરમાં ખુશીનું રૂપ ધારી બેઠેલા અમીર ઉમરાવને નાંદીરજંગ જણાવે છે કે આપણી શૈજનો અને રૈયતનો કેટલોક ભાગ યકબાલ અને કજલ સાથે મલી ગએલો છે. એટલામાં જંજીરોમાં જકડેલા સિંજરને સીપાહીઓ દરખારમાં લેઈ આવે છે. સિંજર અને નાંદીર વચ્ચે કેટલીક ખોલા ચાલી થાય છે. નાંદીર ગુસ્સાથી સિંજરનાં શરીરપર છરી લઈને ખસારો કરે છે અચાનક ઉમરાવો અને વજીર એકદમ બગડી જઈ મ્યાન-માંથી પોતાની તલવારો ખેંચી તેને તમ કરતો રોકે છે. કજલબેગ અને સિંજરનો માંમે જર પોતાના અફસરો સાથે આવી નાંદીરને કેદ કરી લે છે સચદે હુવસ નાંદીરને તેની જુદીની આંખોનાં દીવસો તોળા તોળા કરીને પુરા કરવા માટે કચદખાનાંમાં મોકલી આપવામાં આવે છે. સિંજર અને બેવફા આપની વફાદાર બેટી યકબાલ લગ્નનાં પવીત્ર ગાંઠથી જોડાય છે. એ સુર્ય અને ચંદ્ર તખ્તપર બેસી દુનિયામાં દયા અને ન્યાયની જ્યોતિનો પ્રકાશ ફેલાવે છે.

નાટક સમાપ્ત થાય છે.

તમામ શુદ્ધ.

મેહેરખાની કરીને આ જહેરખખર વાંચરો તો
કાંઈક નવું. અને તમારા લાભનુંજ જાણુશો.

વારી ઘડીયે ન્યુસપેરરોમાં સોનીયોની લુંચાર્ડ અને દગાખાજીની ખખરો આવે છે-તેથી આજ લગભગ વરસ એક થયું. અત્રેનાં તથા આજીવ્યાજીવના વસતા સોખીન રહીશોને માટે એક ખાત્રીદાર પારસી સોનીયે લાંબા અનુભવ અને જાતી દેખરેખ હેઠલ આજના જમાના નેખરના તરેહવાર જાતના મસીન પોલીસના સોનાના તથા ઝવેરાતના ફેસન એબલ દાગીના બનાવવાનું તથા તૈયાર વેચવાનું ખાતું ચાલું કીધું છે. જે ખાતું થોડીજ વારમાં માહરા જીના તથા નવા મહેરખાન ધરાકોમાં-જાણીતું અને માનીતું થઇ ગયું છે. કારણ કે મધ્યમ દામે ઉત્તમ અને જરોસાદાર કામ-નાયદાસર કરી આપવામાં આવે છે તેથી મહેરખાન હમદીન ખાંતુઓ અને ગ્રહસ્થોને ખખરમાંજ યા અગાઉ ફક્ત એકજ વખત અત્રે ફેરો મારવાની તસ્દી લેશો તો પુરતી સબ્યતા સાથે તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે અને નાનાં તથા મોટાં દરેક મહેખાન ધરાકોને નમ્રતાપુર્વક અરજ કરવામાં આવે છે કે જેવો ચાલુ આશરો આપતાં રહાછો. તેવો હમેશ અપાતો રહો એવી આશાથી હમેશનો ઉપકારીશું.

છેવટે થોડું લખવે બાકું સમજી ફક્ત રોકડે બે ટકાના કમીસનથી મમે એટલી રકમના ઝવેરાતના દાગીનાઓ ધરધટું રીતે વેચાવવામાં તથા અપાવવામાં આવશે તથા થોડા ધરમાદા ખાતે પૈસાથી દાગીનાઓના આકસ્મી પણ કરવામાં આવશે.

બહાર ગામના ઓરડર ઉપર પુરતું અને તુરત ધ્યાન આપવામાં આવશે. અને પુર ખાત્રી અને ગેરદીથી વેલ્યુપેયેબલ પારસલથી મોકલવામાં આવશે.

તા. ૦૬. ૦૭. અમારા લાગતા વલગતા ધંધાદારીયોના મમે તેવા જીંઠા પથરા મુકવાથી ખીલકુલ ડોરવાવું નહી.

આદરજી હોસાભાઈ.

ચોકસી તથા ઝવેરી.

૬૦ માંદેરાડ મુસબીલદીંગ.

બનામે ખુદા.

સયદે હવસ.

૧

તું હતા જન્મ માતા તેરા નીસદીન રહે નાંમ સખ સંસાર તેરા આપાર
નીત ખીયાર તેપે નીસાર લાખ બાર કરમ પરમ રાખો શરમ સખ
સખ કરતાં—તું દાતા.
કપસી પ્યારી કુત્રવાડી કુદરતની ગુલમરી હેખો બહાર કપસા નીખાર
જાયા હએ હર ચમનમે હરખનમે હરમનમે તૂડી નીસદીન બસો કપ
હરવા—તું દાતા.

૨

બર બર જન્મ પીલાં ગુલ લાલા બનાહે મતવાલા,
તું લાલાલાલા—બર.
ફસલે બહાર હએ જોખન સીગાર હએ
શીશેમે મય હએ પહેલુમે યાર હએ
તું લાલાલાલા—બર.

૩

બહાર આઈ હએ બરદે બાદ એ ગુલ ગુંસે પએમાંનાં
રહે લાખોં બરસ સાકી તેરા આબાદ મય ખાખાં
સાકીયાં અએસી પીલાહે કે મહેકતે જાએ
હમ વો કમ જરફ નહીં હએ કે બહેકતે જાએ.
પનીઆ બરતકો મય કપસે પ્યારી જાઉં
પછઆ પડત હું જાંડ અચરવા
ડીટ લંગરવા મય બલહારી જાઉં—પનીઆ.
જાંડે જાંડે પીઆ ડમરવા
સામ મોશરી તેપે વારી વારી જાઉં—પનીઆ.

મન્ના પ્રીય થઈ પડેલી
રેશમી કાપડની દુકાન

ખરશેદજી

મનચેરજી

ભેસાનીયા.

નંબર ૧૧૭ જુની પોલીસ કોર્ટ

કોટ, મુબમ.

(૧૫)

૪

કુભુર હએ જલ વમર હમારે ખડે હએ ખુદ દામે ગીદે સારે
નીસાર હોને હએ ચાંદ તારે હએ મહેરે મસનદ નથી રક્ષકપર
જીખાએ યક જાલે જાદશાહી રડે યુદી મડેમે તા'ય માહી
ફરોગ ખજો જહાં ઇલાહી હએ જયસે મહેરે મુખી—ફલકપર

૫

આવો અલખેલીઆં સોહે રંમ રેલીઆં
કરો અટ ખેલીઆં સાહેલીઆ—આવો.
હાં અએસીસો રસીલી તાંન મોહેલે જાંન
રંગત રંમ ઉમંગ દીખાએ નીરત ખતાએ
સરગમ ગાવો.
સાનીસા રેરે નીધની સાસાસા ધપધ નીનીની
પમપ ધપધ મગમ પપપ ધપરે નીનીગ
સાસામ રેરેપ ધરેપ મગરેસા—

૬

રંગીલી રસીલી તુકીલી સરમીલી પ્યારી હએ અલખેલી
જાએ જ જાએ અજ નાહી સતાએ.
પ્યારી લટક મટક કયા ચાત્ર ઢાત્ર હએ મતવાલી
મોહેનાં જનાંઓ સખી મત શરમાં ઓ સખી
નયન સયન લલચાએ જાએ જીખાલી—રંગીલી.

૭

કીન હુસન વાલોને કુલોસે ગાલોને જવરાસે જાલોને મેરીજન
જાંદુ નીગાહોકા ઝાત્રા રસવાલા, દેકે મધકા પ્યાલા
કપું, ખોલો, સરખાવો, જાવો, દેખા, ખાત્રા—કીનહુસ
જી કહી આયા હએ નેહાં લગાયા હએ
મધમાતી હો, શરમાતી, હો અઠમાતી હો.
ખાલા કયા કહે ડાલા, કોનમીલા ખોલા ખાલા,
દીલમે હએ કુચ્છ ડાલા

હ્યો આ વળી કાંઈ નવું છે.

આપના અપાવા અને તેના દાદા કાંઈ કરતાં આવ્યા હોય તેજ કરીને બેસી રહેવાનો આ જમાનો નથી.

આજે દરરોજ કાંઈ નવું નવું અને નવુંજ જોઈએ

પારસી રંગારો—નીકલવા પછી કપડાં ધોવાડવા રંગા-વવાની આગલી હાડમારી કેવી દર થઈ છે. તે આજે કોણ ના પાડશે?

પારસી રંગારો—તમા રારંગી રંગના સોધકનું માન પણ બોગવે છે,

હી આગલે નહી એવો કાલો રંગ તો અમારી ખાસ સપેશીયાલીતો છે.

એકજ વખત હમારી સાથે કામ પાડો પછી જુઓ—

જુની દેસાઈની કું.

માલેક શોરાબજ એદલજ દેસાઈ.

ધોબીતલાવ નવાં આતશબેદરાગની સામે.

ખાંચો.

કોટ સરની સ્કુલ પાસે.

આંટરોડ—ત્રામ તરમીનસ.

એતવાડાં નવમી ગલી સાંમે એકરોડ.

દેખો જ્યલાકી બતીયાં

લાગેા છતીયાં

માનો બતીયાં મયવારી—દેખો.

જાએ જાએ મુંહ બનાએ બોલી બાલી કો પ્રસાએ.

રંગ પ્યારા ઢંગ પ્યારા બાતમેં ઘાતમેં જાદુ હજારો બરા
નાંજ નીરાલે હય દીલ લેને વાલે.

તન નીસાર મન નીસાર ધન નીસાર

તુજપે કુલ ચમન નીસાર રહે જોબનકી બહાર

બાત બનાં ને મેં દીલકો લુભાને મેં

સારે જમાને મેં હો હોશીયાર—જ્યલાકી.

નદાંન ગાઆપીલ કીસ જહાન પર હરદમ હએ જુલા
શાહો જશાન યુન યુન હરઆંન મારે અમીરો
વજર ગરીબ ફકીર કીસ જહાનપર હરદમ હએ જુલા
પાએ આરામ કોઇ કયું કર નીસદીન પલઝીન
અએ આસમાંન અએ આસમાંન અએ આસમાન.

—નાદાન

કીયા કાતીલ ને દીલપર નીગાહોકા વાર
મેરી હાએ જન જાએ પીયા પ્યારેને પ્રેમકી મારી કટાર.
ગાલમે લાલી કાનમે બાલી—સોહ સરપર દુપટા ગુલનાર
મેરે જોબન પેલાખો હએ જાઈ બહાર
કોન દેખે પીયા બીન નીખાર
જ્યલ આવો મન લુભાવો જાઉં મય નીસાર.

તેરી ચીતવનને ધાયલ કીયા દીલ હમારા
જુલા જગર પારા પારા

63

२५।६।६।६।

अरे वाह वाह वाह-तेरी

જોયન ને બુદ્ધ અમુદા હમારા

જુદા હૃદયે શીકવા તુમારા

આતોમે ગજગપી હમે ખટક

मत मुने शरमाये।

જાતીય એ ચટક અગોર એ મટક

अपनी तो प्रमाणा

જુવડો ડી લટક દીલડો જટક લે ગઈ

બસ જાઓ

हम सरको पटक डरसे अटक रहे गये

ધમકાએ

જર નીસાર ધરનીસાર સરનીસાર તુજપે યાર

92

મારો મારો ચરેરે મારો મારો ચરેરે

મારો ધુંસા હોવે જુંસા નીકલે દમ ઇસકા

જારે જારે જારે જારે લારે લારે દંડા

એ મુસટંગા હોવે થઈ

વપ્ત હએ જુતે કારીકા

મુજકો નાં માર ખીલા આ આ બચારી

છાડા પીદર મંઝે પડું પઘ્યાં તેકારી

ચલહટ યહાંસે જરી જરી જરી જ

आमि—दुसरा.

93

ક્રાવત્રી આં કુક સુનાવે સખીરી મોહેળી રહા સતાવે

પ્રીત્થા બીન કુચ નાં સાહાવે.

नीसी अंधीयारी हारी गीजरी यमक ज्यरा मोरा डर पावे-डायली.

(૧૯)

ઈતની ખીનતી મોરી ઉનસે ન કષ્ઠઓ જાંએ
પીયા ખીન જીયરા નીકસો જાત
ઉમંગે જોખન પર મોરો આલી
મોરો પીઆ ધર નાં આવે—કાયલી.

૧૪

બધાવા ગાઓ સભી મીઠા બાધ
આજ નીત નવેલી કો કાજ બધાવા
જાજ તલક બાગે દહેરકો હજો કરાર
શાકમે ગુલ હજો ગુલમે રંગે બહાર
તુમ સલામત રહો હજાર અરસ હરબસ કે દીન હો પચાસ હજાર
મુખારીક હોવે તુમકો પ્યારે નાંદીર
શાહ હમેશાં કાયમ રહો તેહારો રાજ
આજ નીત નવેલી કો કાજ બધાવા

૧૫

શાદમાં શાદમાં હજો શાદમાં ન્યારીઆં પ્યારીઆં સખ
ન્યારી ન્યારીઆં
રાજો કે રાજા બચડે પ્યારે મહારાજા બચડે
અનદાતા રાજા બચડે સારીયાં
હીલ મીલકર જાવો બલહારીયાં
ગાવો દીપકા રાગ હોવે રોશન ચેરાગ સાચે સુરમે સખ સાજ
મીલે પ્યારીયા, દારીઆ ન્યારીઆં ન્યારીઆં વારીઆં

૧૬

ઓ મન મેરે કયસે તોહ સમજવું રજોન
અંધારી રાહ દીખતનાં કીન નગરકો જાવું

૧૭

જુઠી જગડી રીત હજો—જુઠા સખ સંસાર
જયસે ખ્યાજ સોહાવનાં આખીર કુચ્છ નાં સાર
અખત અરે ગણતા હુવા કયસી મુસીબત આઈ હજો

(૧૦)

હોએ હોએ સદ હોએ કે ખુલ ખુલસે છુટતાં હોએ
યમન

દીલમે ઉસ સધવાદ કાતીલ કે સસરત આઈ હોએ
જ્યા જલાએ દીલ દુખાએ મત અખ
જ્યા જલાએ દીલ દુખાએ મત હમરા
ફલક તોહે આવે ન તરસ હમરા

૧૮

દેખો મેરે બાલે જોખનકી બહાર
કયસી બતી રંગીલી નુકીલી નાર
પર દીલ ઉલસ હોએ ના પૈસા પાસ હોએ
શોહરસે હું મય ખેળર
મેરે નાજુક બદન પર—ઐર ઇસ ફાન પર
અયસે મુવેકો કરું મય નીસાર
હું પેળર માઈ ચાર રોવે જર જર
જખ નીકલે દીલકા ગુજાર

૧૯

હોગા પૈસેકા ફાયદા દીલમે ઉમંગ ચહેરેપે ચમક લાએગા
મુજે ચાંદીકી પાંજન પહેતાંનાં
ઐર સોનેકા કંગન બનાંનાં
તુમ બંન હંન કે નખરે દીખાનાં
જખતો હોએ માલા માલ
બસ બસ દીલહીમે રખનાં એ હાલ

૨૦

માર ખાઈ હીકમત આઈ
ચલીએ ચલીએ શીતાબ
અબી આયા જનાબ
લાએ હોએ ટડુ મીયાં
હોએરો બજર બટડુ મીયાં
જાઓ નીખટડુ મીયાં

(૨૧)

મએ હારા ખુબ મારા ભુત ઉતારા
આએ આએ જલ્દ આએ
દેખા જન હટ નાંદાન-વાહ વાહ વાહ
આહા હા હા હા
જાએ હીકમત દી માએ અએર પેમે કગ લાવ
મય રેશમકી સાડી યનાંઉંગી ઓર ગોરેકી ચોલી શીલાંઉંગી
એ હએ કીતનીસી યાત ચલાઇ વાટવો મારા હાથ

૨૧

ગમમે મેરે જીગરમે જાલે પડે હુવે હએ
જીનેદ્રે જન પર અખ લાલે પડે હુવે હએ
ઇસ બેકસીમે અપનાં પુરસા નહી હએ કાઇ
પીરો જવાં કે મુહ પર તાલે પડે હુવે હએ

૨૨

દીલજર મીલે દીલ શાદહો—વોહી મેરી જન
મુખડા કપસા પ્યારા પ્યારા દીલમે બસા હર આંન
ચાલ ચલું ઓર જલ્દ યનું ઉસમે ફાંસું સખ ધરકા ધર
પુરા હો ગકસદ હમારા—દીલમે બસા હર આંન

૨૩

મેરી નઈ જવાંની લુટી લુટી
વાહ વાહ મુજ્દા યનાતી હોકયા
તેરી કુરકત મેં હું બે કરાર
બસતો મંએ બી હું તેરા પુરાનાં આશક જર
મારે જીતો કે સરકા યનાંઉ અચાર
હટો યાતે યનાવો ન જીહી
અબી લાતા હું મંએ કાજીકો ઉસ ધરમે
રાજી હો નીકાકો તું ખા કસમ
ઓ મેરે મામુકે ખાલુ કે ખાલા એ કયા ગરબર જાલા નીરાલા

હએ ધંગ

1911 ૩૬૩૫૧૧ ૧૧/૧૧/૧૧

ગ્રહસ્થોના ડગલા માટે
હાથની ખનાવેલી સફેદ કીમ
અને કાલી સુરતી પાજ.

તથા

ખાશ મુશલમીન ભાઈઓ માટે ગરબ સુત દરીયા
મોજ (વોર્ડ સીલક) વીંગેરે સુરતી રેશમી કાપડ જથાખંધ
તથા છુટક વેચનાર.

કેખશરૂ સોરાખજી જોશી

નંબર ૩૪૦, પોસ્ટ આફીશ પાસે

મોંટરોડ-મુંબઈ.

(૨૩)

૨૪

ફલક પર બાદલ હએ છાયા
દો આલમકા રંગ હએ બદલા
હર ઘર એક સર હએ ચરચા
કહીં શરકા કહીં ધરકા કહીં જરકા કહીં સરકા
એ દીલ ધડકા જીગર ફડકા લો સરપર ખંજર આ પહોંચ્યા
હએ કહેરે કીચીયા મતલબ એહી ખુલા
હકસે કરો દુઆ બર આવે મુંદઆ
જમીકા તબકા ચર રાયા

૨૫

બદલા હએ રંગ આજ જોઈસ આફતાબકા
છાયા ફલકપે અબ હએ હકી ઇતાબકા
ચક્કરમે હએ મકીનો મકા અરજો આસમાં
આલમ હએ મેરી આંખમે ઇસ વખત ખવાબકા
ફસી મોરી જાન દુખકે સમનદર ખીચ
બખતને ધરકો છુટા અપનાં ખીજાનાં છુટા
દુન્યાકા રીસતા તુટા દુખે સખ અરમાંન
આઇ ન એક બાલ અખતક લાએગા વહોલાલ કબતક
દેખુંગા ન સુરત જખતક રહું પરેશાંન

૨૬

કએસી મુસીબત કી કાલી ઘટા છાઇ
દીલમે ગમકી ખીજલી ચમકી
અશક્કી ખુદન જદલાઇ ઘટા છાઇ
સાંજ પડી સુરજ ગયો અપને ધરકી ચોર
રાત અધારી પાએ સુખ ચોરી કર ગયો ચોર
મઓલા ધરતનાં મન ધીર દુખ પુછે મોરો કોન યહાં

૨૭

અએ ખુદા તું મદદ કર મઓલા મેરી મદદ કર
મુજ પર રહેમ કર બારી તાઅલા મેરી મદદ કર

હર શયમેનુમાં હએ તેરા જલવા
ઓ મેરે અઓલા ખારી તાલા મેરી મદદ કર

૨૮

એ ગુલ ઔર ખુટા મીટી ઔર પાંતી ફાંતી હએ ફાંતી
ફાંતી હએ એ સારા જહાન
એ સગ જુઠા હએ દુન્યાકા ખ્યાલ
ધર દર ઔર જર સર સગ જુઠા હએ માલ —

ખાખ—તીસરા.

૨૯

જઓ મેરે નવ જવાંન હાયોમે લેકર નીશાંન
જઓ જઓ દુશમનકા ગુલશન કરે વીરાતા
હાયો મે તલવારે થામ કરલો ઇસ દુનીઆ મે તાંમ
જઓ ડંકા ફતહાકા જજઓ હા હા હા
કરદો ઉત સખકો એ જાંન જીતને હએ આગી શયતાન
તોપે તીર અંદુકે લાલે ઔર અરબી સગ સામાન
નીકસે નાં ધરસે દુશમન પાનીકો તરકો દુશમન
કરનાવો હીકમત શીતરત મારે જાવે સગ એ ઇમાંન
જઓ મેરે નવ જવાંન હાયોમે લેકર નીશાંન
દુશવારી હો જલદી આસાં
મુદઆ મીલે હો બેગમ દીલ મેરા ખીલે
છુટે તોપે ધન ધનનનનનન અલે ગોત્રી સનનનનનન
ખીજલી ચમકે ચમકે જમકે રંજ મીટે ગમસે હો અમાન

૩૦

પીઆ ખીન જીયા જાત કલન પરત હાએ હાએ
દુએ કરર અગઝેર દીલદાર પરવરદીગાર હાએ
આવોજ આવો દરસ દીખાવો જીયા જરાવો નાંદીલ
દુખાવો તેરે શીરાકમે જાતી હએ જાંન ધીર ન ધરત હાએ હાએ

(૨૫)

૩૧

દીન રહીઆનાં છોડો સમયાં છોડો અમ્યા ધડકે છતીયા
ફડકે અખીઆ હાં તુમ લાગો મોરી છતીઆ
ઉર્ધ દુદીરે કલધયાં
ખાત તોરી હએ ઘાત સારી તડપત કાટી રાત સારી ચસો
હડો જાવો ખાતેનાં ખનાવ ગલે લગ જાઓ છયાનાં જલાવ

૩૨

સતાવી વેતુનાં બેઠવાલે દીલેતું
બેઠરદી મીયાં—સતાવી
હે મેડે ચંગડે દીલેતું
એ દુખ દે દીઆં સોરી તુખી તો નાં સુખ પાવી વેએ-સતાવી

૩૩

રંગ રહીઆ કરો ખુશીઆ હીલમીલ શાદાખ
હએ ગુલ ઓર ખુલ ખુલકા જોડા નાયાખ
ઓ અરેરેરે ઓ અરેરેરે હું મય હએરાંન
આ હા હા હા હા આ હા હા હા હા ક્યું નાના જાન
ચલ પરે હટ ચલ પરે હટ દુર હો શયતાન
જાતે હય સખકો આદાખ

૩૪

હોરે મુખારીક ઓ શાદા નાંદીર ઓ તાજ સરપર હમેશાં તેરે
રો કયામત તક રાજ કયામ
એ જાહો યક ખાલ તેરા હાયમ
હો ખાદીમ ખુશતર હમેશાં તેરે

૩૫

ગાવો અજાવો સમી મીલે આજ
શાદાકે સરપે મુખારીક હો તાજ
ખીન રવાય સીતાર પખાવજ મુર મીલે સખ સાજ-ગાવો

(૨૬)

ધ્યાન માનસે ગમક તાનસે તીન ગરામસે બજે સખ સાજ
નાચો આવો સખ નીરત બતાવો ખુશીયાં મનાવો ઝોર ઉડાવો
ગત રાગ

સાનીધપ નીધપમ ગમગરેસા
તટ તડીયન ત્રાંન તટ તડીયન ત્રાંન
ધ્રા કીટ તક હુમ કીટ તક કાનધા
ધ્રા કીટ તક હુમ કીટ તક કાનધા
ધ્રા કીડ તક હુમ કીટ તક કાનધા તા

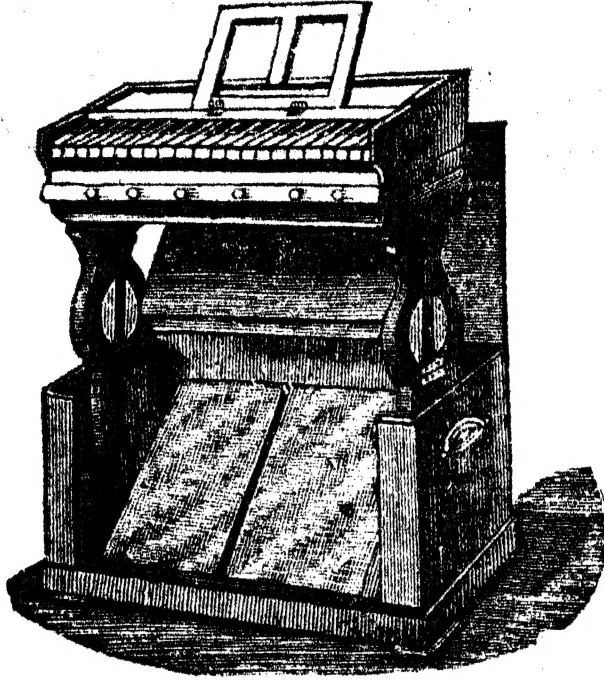
—:O:—

તમામ શુદ્ધ.

—:O:—

કુવરજી દીં મીસતરી.

હારમોનીઅમ મેકર.

ખેતવાડી ૭ મી ગલી—મુંબઈ.

હારમોનીઅમ.

મુંબઈની તેમજ બહારગામની દરેક જાહેર નાટક કંપનીમાં હાલ વપરાય છે તેવી હાઈદની હવાને બરતી દેશી ગાયણોને માટે ખાસ બનાવેલા મધુર સુરની રીયલ ઇંગ્લીશ બીચઉડનાં કી બોર્ડ સાથની ટકાઉ હારમોનીઅમો ફક્ત અમારે જ ત્યાંથી મલશે.

અમારા સર્વથી જુના અને પ્રખ્યાત કારખાનામાં જન્ત-જન્તની ફેલડીંગ યા કોટેજ હારમોનીઅમો અમારા ૨૦ વરસનાં લાંબા અનુભવથી મનપસંદ આરડર આપવાથી હુંક મુદતમાં બનાવી આપવામાં આવશે.

કુવરજી દીનશા મીસતરી

હેકાણું—ખેતવાડી ૭ મી ગલી,—મુંબઈ

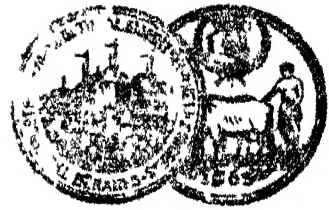
પ્રજા પસંદગી પામેલી...

બેહેરામ બરધસની

મોખા તથા ફેન્ય કોફી.

જન્યછ મોખા કોફી
પીવાથી નવનું કહિવત
તથા મગજને શાંતી
આપે છે. એ વિનમ
કોફી છેલ્લામાં છેલ્લી
શોધ પ્રમાણે બુજાય
છે. તથા તેના ટેસ્ટ
સારો રહે છે. બેહેરામ
બરધસની કોફી એટ-
લેજ સારામાં સારી કોફી
કોમ્પની કોફીને હાથ
નહી લગાડસો.

મોખા તથા ફેન્ય કોફી
એ બનારસના એકઝીબી
શનમાં ગ્રાંદ મેળવ્યો છે.

મોખા કોફી રતલી દીનતો રૂ. ૧ ફેન્ય કોફી રૂ. ૦૧૧

બેહેરામ બરધસ.

જા. ચક ધોલી તલાવ, મુંબઈ.

